

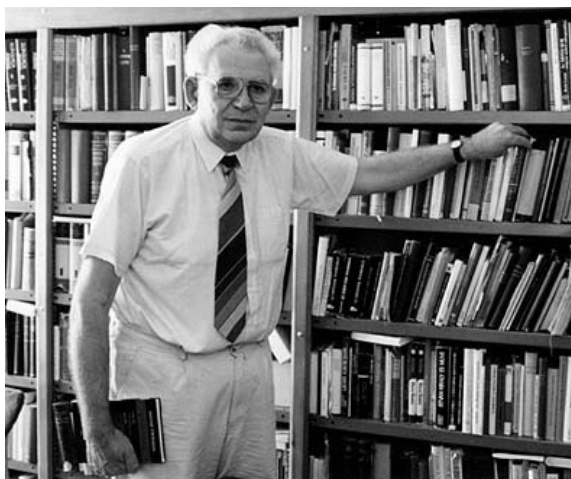
In Memoriam Kristó Gyula (1939–2004)

KONFERENCIA SZÜLETÉSÉNEK 70. ÉVFORDULÓJÁN

2009. december 4-én és 5-én Pécsen a Magyar Tudományos Akadémia Pécsi Akadémiai Bizottság (MTA PAB) Székházban konferenciát rendeztek Kristó Gyula emlékére. A Szegedi Tudományegyetem akadémikus középkortörténész-professzorát 2002-ben választották a Pécsi Tudományegyetem (PTE) díszdoktorává. Születésének 70. évfordulója alkalmából a PTE Bölcsészettudományi Kar Középkori és Koraújkori Történeti Tanszéke és az MTA Pécsi Területi Bizottság Egyháztörténeti és Kelet-Európa Történeti Munkabizottsága szervezte a konferenciát.

Kristó Gyula 1939. július 11-én Orosházán született, 1957-ben felvételt nyert a József Attila Tudományegyetem Bölcsészettudományi Karára, ahol 1962-ben történelem–magyar, 1969-ben pedig latin szakos tanári diplomát szerzett. 1962 nyaratól 2004. január 24-én bekövetkezett haláláig a Szegedi Tudományegyetem tanára lett. 1969-ben kandidátusi fokozatot szerzett, 1977-ben a történelemtudományok doktora lett, 1978-ban egyetemi tanárrá neveztek ki, 1998-ban a MTA levelező tagjává választották. Páratlanul gazdag életművet hagyott hátra; életében száznál is több könyve látott napvilágot, kutatásainak az őstörténettől a középkor végéig fogta át a magyar régmúltat. A történeti munkák mellett számos hiánypótló forráskiadás és fordítás is az ő nevéhez fűződik, mindezek mellett a filológia és a történelmi segédtudományok területén is kiemelkedőt alkotott. Nemcsak saját kutatásai kötötték le, hanem fontos lépéseket tett a kutatásszervezés és az utánpótlás-nevelés ügyében is. 1992-ben létrehozta a Szegedi Középkorász Műhelyt, megindította a Szegedi Középkortörténeti Könyvtár sorozatát, amely monográfiákat, hiánypótló forrásgyűjteményeket közöl. Hazánkban 1993 őszén Szegeden indult meg először a medievisztika

képzés és 1994-ben a középkori PhD-képzés. 1990-ben jelent meg az Anjou-kori oklevéltár első kötete, egy nagyszabású sorozat részeként, ami 1301. január 1. és 1387. március 30. között keletkezett, az Anjou Magyar Királyságra vonatkozó levéltári kútfőket közli, a forrásokra vonatkozó adatokkal együtt. A sorozat első hat kötetét, ami az 1301 és 1322 közötti okleveleket foglalja magában, Kristó Gyula szerkesztette, az ő munkája még az 1333-as év, illetve Makk Ferencsel közösen szerkesztették az 1335-ös évet. 1999. január 1-jén

alakult meg a MTA–SZTE–MOL Magyar Medievisztikai Kutatócsoport, amit Kristó Gyula vezetett haláláig. Szintén 1999-ben tartották az első medievisztikai PhD-konferenciát, ami azóta két évente kerül megrendezésre. Az országos seregszemlévé vált összejövetel is Kristó professzor segítségével indult útjának. E páratlanul gazdag életműre emlékezett a középorkutatás 23 előadással Pécsen.

A konferenciát Font Márta rektorhelyettes – Kristó Gyula egykori tanítványa – nyitotta meg, köszöntő beszédet mondott Fischer Ferenc dékán és Mayer Mihály megyés püspök, továbbá felolvasták Kristó Gyuláné levelét is.

A december 4-i előadások közül elsőként a *Tanulmányok a Pécsi Egyházmegye Történetéből* nevű sorozat két, 2009-ben megjelent kötetét mutatták be; Csukovits Enikő beszélt a *Loca credibilia. Hiteleshelyek a középkori Magyarországon* című kötetéről, amelyet Fedeles Tamás és Bilkei Irén szerkesztett, majd Kovács Zoltán ismertette az *Egyházi arcélek a Pécsi Egyházmegyéből* kötetet Fedeles Tamás, Kovács Zoltán és Sümegi József szerkesztésében.

Ezt követően Kristó Gyula pályatársai és tanítványai előadásokkal tisztelegtek Kristó Gyula emléke előtt. Elsőként a magyar történetírás tárgyköréből hallgathattunk előadásokat; Veszprémy László a középkori magyar évkönyvekről, Toroczky Gábor a magyar krónikairodalom kezdeteiről, Rácz György a visegrádi királytalálkozó krónikás elbeszéléséről beszélt.

Az *Újraértelmezések, párhuzamok* nevű szekcióban Kiss Gergely *Poznan és Gniezno. A lengyel egyházszervezet kialakulása és kettőssége* című előadása következett, Rokay Péter pedig Kristó Gyula azon felvetéseire reagált, amelyeket a Salamon király életrajzával kapcsolatos észrevételeire fogalmazott meg, majd Blazovich László *A büntetőjog a Sváb tükörben* című előadása hangzott el.

A kormányzattörténet kérdései közül Zsoldos Attila az Árpád-kori örökös ispánságok kérdéseit vizsgálta, Csukovits Enikő pedig arra keresett választ, hogy a késő középkori magyar udvarban ismerhették-e az összes megyét.

Az ország irányítása kapcsán Szeberényi Gábor a Baboničok Száva-vidéki tartományúri hatalmáról értekezett, Weisz Boglárka az adószedést vizsgálta Szlavóniában a 14. század közepéig, C. Tóth Norbert pedig Perényi Imre nádor királyi helytartóságairól beszélt. Ezzel az előadással zárult az első nap programja.

A konferencia december 5-én 9 órától folytatódott, a *honfoglalás és államalapítás* kérdéseivel. Pintér Beáta a szlovák történetírás magyar honfoglalással kapcsolatos nézeteit ismertette, ezt követően Petrovics István felolvasta Tóth Sándor László *A 890-es évek magyar kalandozásai és a honfoglalás* című előadását. Szabados György egy negyed évezrede vitatott kérdésre próbált felelni; Álmos vagy Árpád volt-e az első nagyfejedelmünk.

Az *epigráfia – oklevelek* szekcióban Várady Zoltánnak köszönhetően néhány Árpád-kori epigráfiai emlékkal ismerkedhettünk meg. Almási Tibor az Anjou-kori oklevéltár dolgozási elveiről beszélt, melynek során képet kaphattunk például a nevek átírásának nehézségeiről, Piti Ferenc pedig a sine anno (év nélküli) oklevelekről, datálásukról és felhasználásuk lehetőségeiről tartotta meg előadását.

A következőkben *hadtörténettel* kapcsolatos előadásokat hallgathattunk meg; Sebők Ferenc újabb adatokkal szolgált a Nagy Lajos király nápolyi hadjáratának előkészületeiről, Petrovics István a temesi ispánság és a déli határvédelem 15–16. századi történetéről beszélt, majd pedig Fedeles Tamás mutatta be az 1494/95-ös büntetőhadjárat indítékait.

A konferencia záró részében *A krónikakutatás pécsi műhelyéből* való munkálatok kerültek elő. Bagi Dániel a 14. századi Krónikakompozíció 79. fejezetét vizsgálta, Font Márta pedig a *Poveszty vremennih let* szerkezetének és hitelességének kérdésével foglalkozott, majd ő mondta el a zárszót.

A konferencia programjából is látható, milyen szerteágazó volt Kristó Gyula munkássága, s a középkorkutatás milyen óriási területét fedte le. Bár a professzor úr sajnos már hat éve nincs közöttünk, életműve eleven hatást gyakorol a jelenkor medievisztikájára, s a kor-szak számos kutatóját látva, valószínűleg elégedett lett volna ezzel a konferenciával, melynek előadásait remélhetőleg nemsokára konferenciakötetben is olvashatjuk majd.

Bartha Annamária

